

"קדש" כמשל

ולבסוף הריסת כוחו המתעצם של הצבא המצרי. שנית, השגת רוב אישי וסיעתי מוצק בממשלה - על ידי סילוק שר החוץ משה שרת וגיוס תמיכת אחדות העבודה - שבלעדיו נפלה יוזמת המבצע בחורף 1955-1956. שלישי, השהיית ההחלטה הסופית של ראש הממשלה ושר הביטחון עד לרגע האחרון, ללא מאמץ מוקדם, מתמיד ושקוף להכתיב אותה למתכננים הצבאיים ולמ"תמקחים המדיניים. רביעית, המ"צת הרמטכ"ל ואלופי המפתח על תוכנית בת ביצוע. חמישית, הגנה על העורף הישראלי, הח"שוף להפצצות. שישית, ברית עם ושינגטון או עם מעצמות חשודות הפועלות על רעתה.

לצד הגמלוניות של צבאות בריטניה וצרפת, גדול המהדלים בלונדון, בפאריס ובתל אביב, היה בקריאת הלך הרוח של הנ"שיא דווייט אייזנהאואר. הפלישה הסופייטית להונגריה והתקרבות יום הבחירות לנשיאות, שבוע לאחר תחילת המבצע, לא רייככו את תגובת אייזנהאואר, אלא הקשיחו אותה. בלי אמריקה, המהלך נועד לכישלון, שהיה גם למפלה אישית של מחולליו במערב אירופה והסיג את צה"ל מסיני ומעזה.

הנמשל ברור. מבצע ישראלי נגד הגרעין האיראני עלול למ"חזר את צד החובה של קדש בלי צד הזכות. חשש זה מקנן במוחם של מתנגדי הרפתקה הנאמרת בעיניהם כגדולה מכותה ההתקפי, פי, ההגנתי והמדיני של ישראל; והרי כבר נאמר, שברק אינו דיין וביבי אינו בייג"י. רק פרס, שאינו נשיא ייצוגי בלבד (כמו שהיה בקדש יצחק בן-צבי), עורדנו שם, ומשפיע - הפעם בכיוון הנגדי - אם גם לא מכריע. בתיאטרון ההחלטות הגורליות שוב אינו מחזאי, במאי, מפיק או שחקן. כמוהו כמבקר נכבד, שהשותפים ליצירה משחרים למוצא פיו בט"רם יעמידו את ההצגה למשפט הציבור.

ביקורת קטלנית שלו על הח"זרה הגנרלית יכולה לרחות את הבכורה או אף לבטל את ההצ"גה. מבקר, לא לחשן; בקרוב יהיה עליו להרים את קולו.

תמול, 29 באוקטובר, מלאו 55 שנה למהד"לך הפתיחה של מבצע קדש - הצנחת גרוד 890 ממזרח למעבר המיתלה, די קרוב לתעלת סואץ לספק לברי"טניה ולצרפת עילה להתערבות צבאית, די רחוק למימוש הצעת הרמטכ"ל משה דיין "להתחיל את המלחמה מהסוף", עם הפנים לא"חזר, אל הגבול הישראלי.

היסטוריונים מרבים לערוך מאזן תועלת ונוק למבצע, שה"קדין על האזור בעשור שלאחריו - אולי השקט בכל העשורים שחווה ישראל - אך דהה עם בוא מלחמות קשות ויקרות ממנו עשרת מונים. ישראל הכתי"מה את עצמה בקנוניה עם שתי מעצמות אירופיות שוקעות נגד תנועות שחרור לאומי בצפון-אפריקה, אך צה"ל הדהים בתער"זה ובתחבולה זריוות ומרתיעות, ופתיחה נתיב השיט לים סוף כוננה יחסים חדשים עם המדי"נות העצמאיות הטריות באסיה ובאפריקה.

יש לכך ממד עכשווי, בדמותו של אחרון הפעילים בזירה המדינית מאז - שמעון פרס, שהיה אחד מאדריכלי קדש, לצד דיין (שאליו הוא מתגעגע, 30 שנה לאחר מותו, בהערצה הסולחת לכל היצרים שסירב לכבוש) ות"חת מנהיגותו של ראש הממשלה ושר הביטחון דוד בן-גוריון.

הלקחים הציבוריים והאישיים שהפיק הנשיא פרס מפרשת קדש חקוקים אצלו גם כיום. יור"שיו בראשות הממשלה ובמשרד הביטחון, בנימין נתניהו ואהוד ברק, בעשור השביעי לחייהם, מי בתחילתו ומי בסופו, עדיין לא מימשו את שאיפותיהם לניצחון נות מהוללים ומחפשים לעצמם מבצע סיני משלהם, הישג שני רשם לזכות דיין בן ה-41 ופרס בהיותו בן 33. לא יפלא שאמנון ליפקיין-שחקן, גבי אשכנזי ומאיר דגן, הם ועמדותיהם, מקובלים על פרס יותר.

בשנים האחרונות, בשיחות עם חוקרים ותלמידים, נהג פרס להבליט לקחים מסוימים. ראשית, מיקוד מטרת המלחמה - מעל לכל פתיחת מצרי טיראן, אחר כך ביעור הפדאיון מרצועת עזה